

Geld, hoe kom je eraan?

niveau
8

Handleiding

Deze les **Geld, hoe kom je eraan?** gaat over de verschillende manieren waarop de leerlingen aan geld kunnen komen. Welke bijbaantjes mogen de leerlingen als ze ouder zijn? Welke afspraken maak je met je ouders als je (zak)geld krijgt? Hoe komen opa en oma aan hun geld? En hoe houd je goed overzicht over je inkomsten en uitgaven?

Snelstart

Deze geldles bestaat uit vaste en extra onderdelen.

Vast:

- Introductiefilmpje op geldlessen.nl
- Werkblad
- Eén groepsopdracht naar keuze

Extra:

- Tweede groepsopdracht
- Thuisvragen

Benodigheden

- Introductiefilmpje op geldlessen.nl
- Werkblad voor alle leerlingen (kopiëren)
- Voor de groepsopdrachten: casusbeschrijving en (reflectie)vragen voor het digibord op geldlessen.nl
- Voor groepsopdracht 2: eventueel computer per groepje, grote vellen papier, stiften, folders en tijdschriften.

Zakgeld is niet voor iedereen vanzelfsprekend

Het kan zijn dat dit onderwerp voor sommige leerlingen gevoelig ligt. Het is dan ook voor deze les van belang om er niet vanuit te gaan dat ieder kind zakgeld ontvangt.

Lesbeschrijving

Introductie (10 minuten)

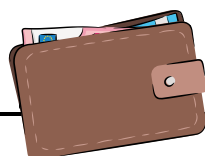
Bekijk het introductiefilmpje op het digibord en bespreek het filmpje met de leerlingen na. Hieronder staan voorbeeldvragen om de voorkennis van de leerlingen te activeren. Maak een keuze uit de vragen en stimuleer de leerlingen om met eigen ervaringen en ideeën te komen. Voor de introductie staat 10 minuten. Heb je meer tijd? Dan kun je gebruik maken van de verdiepende vragen.

Voorbeeldvragen

- Op welke manieren kun je aan geld komen?
- Krijg je altijd geld voor een klusje of doe je ook klusjes zonder dat je daar geld voor krijgt?
- Wie heeft er zakgeld? Welke afspraken heb je met je ouders over zakgeld?

Verdiepende vragen:

- Welk bijbaantje wil jij later? Waarom?
- Hou jij bij hoeveel geld je krijgt en hoeveel geld je uitgeeft? Waarom wel/niet?
- Hoe kun je zoveel mogelijk geld inzamelen voor een goed doel?

Kern (35-60 minuten)

De kern bestaat uit een werkblad, aangevuld met één of twee groepsopdrachten.

1. **Werkblad.** De leerlingen werken zelfstandig aan de opdrachten op het werkblad.

Vervolgens bespreek je de opdrachten klassikaal.

2. **Groepsopdrachten.** Kies één of twee groepsopdrachten (zie verderop).

Tip: je kunt het werken met het werkblad en de groepsopdrachten ook afwisselen.

Antwoorden werkblad

Stimuleer bij elke opdracht dat de leerlingen hun antwoorden toelichten en op elkaar reageren.

- 1a. Waar.
- 1b. Niet waar. Je mag vanaf 15 jaar onder bepaalde voorwaarden op zondag werken.
- 1c. Niet waar. Je mag vanaf 14 jaar een krantenwijk.
- 1d. Waar.
- 1e. Waar.
- 1f. Bijvoorbeeld: thuis extra klusjes doen en afspreken dat je daar geld voor krijgt, aan andere mensen vragen of je voor geld een klusje kunt doen, lege flessen wegbrengen, spullen verkopen.

Leg uit dat het natuurlijk niet de bedoeling is dat een kind van 10 jaar zwaar werk doet of hele dagen werkt. Je mag best een keer iemand helpen en daar geld voor krijgen. Maar voor een 'officiële' bijbaan moet je ouder zijn. Er zijn allemaal regels over werk en kinderen. De regels gaan onder andere over de werktijden en werkbelasting. Kijk voor actuele informatie over de wettelijke regels op de webpagina van de Rijksoverheid: www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bijbaan-vakantiewerk-en-stage-door-jongeren. Ook voor kinderen die optreden gelden strenge regels. Ze mogen bijvoorbeeld niet 's avonds live op de televisie een optreden doen.

2. Alle deelvragen zijn een eigen antwoord.
  - 3a. Eigen antwoord. Bijvoorbeeld: Unicef, Warchild, dierenasiel in de buurt, bejaardentehuis om de hoek, etc.
  - 3b. Eigen antwoord. Bijvoorbeeld: ik ga schilderijen maken en die verkoop ik op de rommelmarkt, ik ga een sponsorloop organiseren, ik ga lege flessen inzamelen, etc.
  - 3c. Eigen antwoord
  - 4a. Eigen antwoord.
  - 4b. Eigen antwoord. Bijvoorbeeld: ik vind dat ik iets te veel heb uitgegeven aan onnodige spullen. Daar ga ik beter op letten.

Ga ook in op de voordelen van het bijhouden van je inkomsten en uitgaven. Het helpt je overzicht te houden. Er zijn ook verschillende apps en websites die je hierbij kunnen helpen. Zie voor een overzicht: www.wijzeringeldzaken.nl/huishoudboekjes

Groepsopdracht 1 – De droombaan van Mike

Beschrijving opdracht

Deze case gaat over Mike die net als zijn vader graag kapper wil worden. Dat lijkt hem echt een droombaan. Het enige nadeel is dat je niet zo heel veel verdient. De leerlingen praten over salarissen. Is salaris belangrijk? Hoe wordt bepaald welk salaris bij een beroep hoort?

Lees de case voor of toon hem op het digibord; zie geldlessen.nl

Case: De droombaan van Mike

Mike wil net als zijn vader kapper worden. Hij wil het liefst de hele dag met klanten werken, de mooiste haarcreaties maken en veel geld verdienen. Zijn vader lacht en zegt: 'Zoveel geld verdien ik helaas niet, maar ik ga elke dag met plezier naar mijn werk en dat vind ik het belangrijkste'.

Besprekingsvragen

Laat de leerlingen in groepjes van vier bij elkaar zitten om de besprekingsvragen te bespreken.

Ook beschikbaar voor het digibord; zie geldlessen.nl

- Wat vind jij belangrijker: veel geld verdienen of werk dat je leuk vindt?
- Met welk beroep kun je het meest geld verdienen? Zet de volgende beroepen op volgorde: degene met het laagste salaris als eerst: profvoetballer, arts, vuilnisman, kapper, advocaat, juf of meester.
- Welke factoren spelen een rol bij de hoogte van een salaris?
- Welk beroep zou jij willen doen? Waarom?

Nabespreking

Laat in de nabespreking in ieder geval de volgende onderwerpen aan bod komen:

- Bij de hoogte van een salaris spelen de volgende factoren een rol:
  - Of je lang hebt moeten studeren. Over het algemeen geldt, hoe langer de studie, hoe hoger het salaris.
  - Werktijden: voor 's nachts werken en in het weekend krijg je meer salaris. Maar het kan ook betekenen dat je bijvoorbeeld in het weekend niet iets leuks kunt doen met je kinderen.
  - Zwaarte van het werk: bijvoorbeeld geestelijk en lichamelijk zwaar werk.
  - Verantwoordelijkheid: als je leiding moet geven, verdien je meer.
  - Moeten de inkomsten gedeeld worden. Als je een eigen bedrijf hebt, zijn alle inkomsten voor jou (de uitgaven ook). Binnen een bedrijf moeten de inkomsten verdeeld worden.
  - Als je veel talent hebt en erg populair bent kun je veel geld verdienen. Bijvoorbeeld topsporters, YouTube-sterren.
- De kapper verdient het minst, de profvoetballer het meest. Vinden de leerlingen dit terecht?
- De hoogte van het salaris is belangrijk maar het is ook heel belangrijk om plezier te hebben in je werk. Als je een hoog salaris hebt maar je werk eigenlijk niet leuk vindt, word je waarschijnlijk niet erg gelukkig.
- Bijzondere beroepen: profsporters verdienen vaak veel geld. Omdat clubs heel veel geld verdienen als ze goede voetballers hebben, belonen ze die ook met een hoog salaris.
- Bespreek ook hoe mensen die niet meer werken aan geld komen. Veel mensen sparen als ze werken vast voor later. Dat noem je pensioen.

Groepsopdracht 2 – Infographic over zakgeld

Beschrijving opdracht

In deze opdracht maken de leerlingen in kleine groepjes op een groot vel papier een infographic (informatieposter) over zakgeld.

Bedenk vooraf of je wilt dat de leerlingen ook hun eigen ervaringen met zakgeld in de infographic verwerken. Als je weet dat er grote verschillen zijn tussen de leerlingen of als veel kinderen geen zakgeld krijgen, kun je er ook voor kiezen dat de leerlingen de infographic maken over zakgeld in het algemeen. Bespreek eerst wat een infographic is: een informatieve poster met tekst en beeld. Bij een infographic is zowel de vorm (welke beelden gebruik je) als de inhoud (wat wil je vertellen) belangrijk.

De leerlingen brainstormen daarna in hun groepje over vorm en inhoud van de infographic. De hulpvragen kunnen daarbij helpen. Vervolgens doen de leerlingen onderzoek naar de antwoorden op hun vragen en verwerken ze hun bevindingen op de infographic. Voor het onderzoek en het maken van de poster hebben de leerlingen een computer met internetverbinding nodig.

De leerlingen kunnen de infographic op papier maken of digitaal. Er bestaan diverse sites en apps om een infographic te maken.

Hulpvragen

 Ook beschikbaar voor het digibord; zie geldlessen.nl

- Maken we de infographic op papier of op de computer?
- Wat willen we weten over zakgeld? Bijvoorbeeld: hoeveel zakgeld krijgen kinderen uit groep 8 gemiddeld?, Maken ouders en kinderen afspraken over het zakgeld? Krijgen kinderen in de brugklas (veel) meer zakgeld dan kinderen in groep 8? Op welke leeftijd krijgen de kinderen kleedgeld?
- Wat voor beeld gaan we gebruiken? Bijvoorbeeld: foto's maken, tekeningen, plaatjes uit tijdschriften of van het internet.

Nabespreking

Laat de leerlingen per groepje hun infographic aan de klas presenteren. Besteed in de nabespreking ook aandacht aan het Zakgeldcontract op geldlessen.nl

Afsluiting (5 minuten)

Leren omgaan met geld doe je thuis en op school. Kies een vraag die de leerlingen thuis met hun ouders kunnen bespreken. Geef de leerlingen tips hoe en op welk moment ze de vraag kunnen stellen. Bijvoorbeeld tijdens het avondeten. Je kunt na de les de thuisvraag aan de ouders sturen.

 De thuisvragen zijn ook beschikbaar voor het digibord; zie geldlessen.nl

Thuisvraag 1: Wat heb je geleerd van je bijbaantje van vroeger?

Thuisvraag 2: Vind je dat je genoeg salaris krijgt voor het werk dat je doet?

Thuisvraag 3: Wat zijn de voor- en nadelen van kleedgeld?

